

## PRIVREMENI IZVJEŠTAJ

14. septembar – 27. septembar 2012  
28 septembar 2012

### I. PREGLED

- Nakon raspuštanja parlamenta 26. jula 2012god., predsjednik je zakazao prijevremene parlamentarne izbore za 14. oktobar. Ovi izbori će biti treći parlamentarni izbori otkako je Crna Gora proglasila nezavisnost3. juna 2006. godine, i prvi otkako su otvoreni pregovori za pristupanje sa Evropskom unijom.
- Parlamentarni izbori su regulisani sveobuhvatnim pravnim okvirom koji uopšteno pruža odgovarajuću osnovu za sprovođenje demokratskih izbora. Izmjene i dopune Izbornog zakona iz 2011.godine su težile harmonizaciji zakona sa Ustavom, tako da je došlo do izmjena odredbi po pitanju predstavljanja manjina i oba pola. Novi Zakon o finansiranju političkih partija sa izmjenama i dopunama će takođe biti primijenjen prvi put na ovim izborima.
- Izbori se sprovode trojnim sistemom. Na osnovu nedavnih izmjena i dopuna Izbornog zakona, izborne komisije sada imaju veći politički pluralizam na svim nivoima. Državna izborna komisija (DIK) održava javne sjednice i sve odluke objavljuje na svojoj internet stranici. Dva prigovora su upućena komisiji po pitanju sastava opštinskih izbornih komisija (OIK); u oba slučaja, Upravni sud je odlučio u korist podnosioca prigovora.
- DIK je objavila da je trenutno 512,387 glasača registrovano. Na vanrednoj sjednici 21. septembra, parlament se složio da produži validnost ličnih karata čiji je rok istekao kako bi spriječila moguće oduzimanje prava na glasanje glasačima kojih je oko 73,000. Netačnosti na biračkom spisku su istaknuti predmet pažnje u medijima; oni se takođe pojavljuju i kao sporno pitanje u kampanjama političkih partija.
- DIK je registrovao 13 izbornih lista kandidata sa ukupno 840 kandidata. Na ovim izborima, vladajućoj koaliciji se suprotstavlja najveća opoziciona partija, Socijalistička narodna partija, novoosnovani Demokratski front, koji je koalicija dviju opozicionih partija, kao i nova partija, Pozitivna Crna Gora.
- Zvanična kampanja je počela 20. septembra i protiče mirno, ali uz negativan ton. Veće političke partije su mitinzima krenule u kampanju. Veći broj sagovornika OSCE/ODIHR

Ograničene misije za posmatranje izbora je postavio pitanje zabrinutosti u vezi potencijalne zloupotrebe administrativnih izvora.

- Medijska scena je raznovrsna. Javni mediji su obavezni da obezbijede i besplatne i plaćene termine za kampanju na ravnopravnim osnovama. OSCE/ODIHR Ograničena misija za posmatranje izbora u svom dijelu za praćenje medija prati pet kanala i četiri dnevne novine počevši od 20. septembra, sa zvaničnim početkom političke kampanje.
- OSCE/ODIHR Ograničena misija za posmatranje izbora je uspostavljena u Podgorici 12. septembra i čini je centralni tim od 10 eksperata i 12 dugoročnih posmatrača, koji su 19. septembra raspoređeni širom zemlje.

## **II. UVOD**

Na poziv Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, i na osnovu nalaza i zaključaka Misije za neophodne procjene, koja je sprovela rad od 14. do 16. avgusta 2012., ODIHR Biro za demokratske institucije i ljudska prava (OSCE/ODIHR) je uspostavio Ograničenu misiju za posmatranje izbora da nadgleda prijevremene parlamentarne izbore. LEOM je uspostavio kancelariju u Podgorici 14. septembra 2012. godine. Misiju predvodi Ambasador Geert-Hinrich Ahrens i sastoji se od centralnog tima koji čine 10 eksperata sa sjedištem u Podgorici i 12 dugoročnih posmatrača (LTO) koji su raspoređeni širom zemlje 19. septembra. Članovi misije su iz zemalja članica OSCE. U skladu sa OSCE/ODIHR metodologijom za LEOM, misija neće sprovesti opsežno posmatranje procedure na sam dan izbora, ali će posjetiti veći broj glasačkih mjesta širom zemlje.

## **III. POLITIČKI KONTEKST**

Parlamentarni izbori zakazani za 14. oktobar će se održati tri i po mjeseca nakon što je Evropska unija odlučila da otvori pregovore za pristup Crne Gore. Izbori su bili obavezni za proljeće 2013. Vladajuća koalicija, Evropska Crna Gora, koju čini Demokratska partija socijalista (DPS) i Socijaldemokratska partija (SDP), je navela da joj je potreban novi mandat od četiri godine kako bi nastavila pregovore po pitanju pristupanja. Dana 26. jula, predlogu korist prijevremenih izbora je usvojen sa 47 glasova od DPS-a, SDP-a i Bošnjačke partije naspram 27 glasova iz opozicije. Predsjednik Filip Vujanović je 31. jula raspisao izbore za 14. oktobar. Ovo će biti treći parlamentarni izbori otkako je proglašena nezavisnost 3. juna 2006. godine.

Došlo je do značajnih promjena na političkoj sceni od vremena prošlih izbora održanih u martu 2009. god. Godine 2010. god., Milo Đukanović, vodeća politička figura posljednjih 20 godina, ustupa svoje mjesto premijera Igoru Lukšiću, koji je prije toga bio ministar finansija. Gospodin

Đukanović, ipak, ostaje vođa DPS-a. SDP predvodi, kao i 2009.god., Ranko Krivokapić, Predsjednik parlamenta. Za ove izbore, koalicija Evropska Crna Gora, koju predvodi Milo Đukanović, je u koaliciji sa Liberalnom partijom Crne Gore (LPCG), koju predvodi Andrija Popović.

Najveća opoziciona partija na ovim izborima, sa 16 mandata u odlazećem parlamentu, je Socijalistička narodna partija (SNP), koju predvodi Srđan Milić. SNP nastupa samostalno. Ipak, nekoliko istaknutih SNP predstavnika, uključujući bivšeg predsjednika SNP-a, Predraga Bulatovića, se pridružilo Demokratskom frontu (DF), koji je osnovan u julu 2012. godine, a predvodi ga Miodrag Lekić, bivši crnogorski ministar vanjskih poslova. DF koaliciju čine Nova srpska demokratija (NOVA, 8 mandata) i Pokret za promjene (PzP, 5 mandata). Nova centralno ljevičarska opoziciona partija koja je formirana u maju 2012.god., Pozitivna Crna Gora (PCG), koju predvodi Darko Pajović, nastupa samostalno.

Dvije pro-srpske koalicije (Srpski nacionalni savez i Srpska sloga), koje čine nekoliko malih partija, koje nijesu u Parlamentu, takođe učestvuju na ovim izborima. Partija penzionera i invalida, i Jugoslovenska komunistička partija Crne Gore, su registrovane kao koalicija, „Zajedno“.

U skladu sa Izbornim zakonom, učesnik na izborima (izborna lista kandidata) se smatra manjinskim učesnikom ukoliko predstavlja određenu manjinu ili manjinsku nacionalnu zajednicu koja čini ne više od 15 odsto populacije, u skladu sa poslednjim popisom stanovništva<sup>1</sup>. Bošnjaci čine 8.65 odsto populacije i predstavlja ih Bošnjačka stranka (BS). Albansku manjinu čini 4.9 odsto stanovništva i predstavljaju je četiri liste: Koalicija „FORCA za jedinstvo“, Albanska koalicija, i Albanska omladinska alijansa (AOA), koja je definisana kao građanska grupa, i Demokratska unija Albanaca (DUA), samostalna partija. Jedina hrvatska manjinska partija koja učestvuje na izborima je Hrvatska građanska inicijativa (HGI).

#### IV. PRAVNI OKVIR I IZBORNI SISTEM

Parlamentarni izbori su regulisani sveobuhvatnim pravnim okvirom koji uopšteno pruža odgovarajuću osnovu za sprovođenje demokratskih izbora. Ustav i Zakon o izboru poslanika i odbornika (Izborni zakon) su primarni djelovi zakonodavstva koji regulišu parlamentarne izbore. Njima se dodaju i razni zakoni, uključujući Zakon o političkim partijama, Zakon o finansiranju političkih partija, Zakon o biračkom spisku, kao i razni zakoni iz oblasti medija i emitovanja programa, i odluke i odredbe Državne izborne komisije (DIK).

---

<sup>1</sup> Vidjeti Član 94(3) Izborno zakona.

Izborni zakon je inicijalno usvojen 1998.god. i izmijenjen je i dopunjen nekoliko puta, a najnovije izmjene i dopune su iz 2011.god. U junu 2011.god., OSCE/ODIHR i Komisija za demokratiju Savjeta Evrope putem Zakona (Venecijanska komisija) su zaključile u Saglasnom mišljenju da izmjene i dopune zakona uopšteno predstavljaju pozitivan razvoj, uz preporuku daljih poboljšanja<sup>2</sup>.

Ustav uspostavlja jednodomni parlament od 81 člana, koji se biraju na četiri godine u jednoj nacionalnoj izbornoj jedinici putem izborne liste<sup>3</sup> koristeći proporcionalni sistem. Gdje su prethodno bili rezervisani mandati za manjinsku izbornu jedinicu, koja obuhvata nekoliko oblasti nastanjenih uglavnom albanskom manjinom, slijedeći proces zakonskih reformi u 2011.god., ove odredbe su izmijenjene kako bi osigurale veću zastupljenost manjina i kako bi bila u skladu sa ustavnim zahtjevom da manjine treba da imaju „autentične predstavnike“<sup>4</sup>. Zakon je izmijenjen i dopunjen u dvijema oblastima, smanjuje zahtjeve za broj potpisa i prag za dodjelu mandata manjinskim izbornim listama.

Da bi učestvovala u dodjeli mandata, lista kandidata mora dobiti najmanje tri odsto važećih glasova. Ukoliko manjinska populacija nema predstavnika iz partije koja je ispunila nacionalni prag, onda se smanjuje na 0.7 odsto od važećih glasova. Dalji izuzetak je obezbijeđen za hrvatsku manjinu, koja čini manje od 2 odsto populacije, za koju je prag 0.35 odsto<sup>5</sup>.

Ustav garantuje rodnu ravnopravnost svim svojim građanima<sup>6</sup>. Kao dio reformi Izbornog zakona, uvedena je kvota za manje zastupljeni rod. Kvota zahtijeva da sve liste moraju imati 30 odsto kandidatkinja kako bi iste bile validne<sup>7</sup>. Ipak, ostaje da se vidi kako će ovo uticati na zastupljenost žena u parlamentu, s obzirom da zakon ne obavezuje da kandidatkinje budu rangirane dovoljno visoko na listi kako bi imale realnu mogućnost da budu izabrane.

## V. IZBORNA ADMINISTRACIJA

Izborna komisija, koju čine tri nivoa: DIK, 21 Opštinska izborna komisija (OIK) i nekih 1,155 biračkih odbora (BO) će sprovesti prijevremene parlamentarne izbore. DIK i OIK su stalna tijela koja postavljaju parlament i lokalni savjet respektivno, dok BO postavlja OIK za svake izbore pojedinačno.

---

<sup>2</sup> Saglasnomišljenje o Prijedloguzakona o promjenama I izmjenamaZakona o izboruodbornikaiposlanikaSkupštineCrne Gore (CDL-AD(2011)11, usvojen 17. Jula 2011. Dostupanna<http://www.osce.org/odihr/elections/93229>.

<sup>3</sup> VidjetiČlanove 83 i 84 Ustava.

<sup>4</sup> VidjetiČlan 79.9 Ustava.

<sup>5</sup> VidjetiČlan 94 Izbornozakona.

<sup>6</sup> Crna Gora je ratifikovalaSporazum o eliminisanjusvihformidiskriminaciježena (CEDAW) 2006.godine

<sup>7</sup> VidjetiČlan 39(a) Izbornozakona.

Izmjene i dopune Izbornog zakona obezbjeđuju zastupljenost opozicije na svim nivoima. Parlament sada ima obavezu da postavi 5 nominovanih članova iz opozicione partije od 11 stalnih članova DIK-a<sup>8</sup>. Lokalni savjeti imaju obavezu da postave 2 nominovana člana iz najvećih opozicionih partija sa prethodnih izbora kao stalne članove OIK. OIK takođe mora da obezbijedi da BO imaju predstavnika političkih partija u skladu sa zakonom. Uz stalni sastav, svi podnosioci registrovanih izbornih lista mogu da postave opunomoćenog predstavnika u izbornim komisijama.

DIK zasijeda redovno. Sjednice su otvorene za posmatrače i sve odluke se blagovremeno postavljaju na internet stranici DIK-a. Ovo uključuje odluke koje se tiču potvrđivanja izbornih lista kandidata i preliminarnog broja registrovanih glasača. Na osnovu prigovora SNP-a, DIK sprovodi izbore u opštini Andrijevića, gdje mijenja OIK koja još uvijek nije uspostavljena. U sličnom slučaju, lokalni savjet je riješio sastav OIK Kolašina, koja je osporavana na osnovu nedostatka balansa u zastupljenosti političkih partija (*pogledati dio prigovori i žalbe*).

## VI. REGISTRACIJA GLASAČA

Ustav obezbjeđuje da glasačko pravo mora biti garantovano svakom crnogorskom državljaninu koji je punoljetan, i ima prebivalište u zemlji od najmanje dvadeset četiri mjeseca<sup>9</sup>. Zakon takođe određuje da glasači koji se privremeno nalaze u inostranstvu moraju glasati u zemlji na biračkom mjestu njihovog posljednjeg prebivališta. Ipak, zakon ne zahtijeva nikakav dokaz po pitanju prebivališta i ne obezbjeđuje mehanizme kojima bi se provjerila dužina prebivanja. Zahtjev koji se tiče prebivališta je u prošlosti zabilježen u izvještajima OSCE/ODIHR kao pretjerano restriktivan, sa preporukom da se ukloni iz Ustava i Izbornog zakona<sup>10</sup>.

Crna Gora ima 21 odvojeni birački spisak, koje održavaju nadležne opštinske vlasti. Proces registrovanja glasača je pasivan tako da se podaci o glasaču ažuriraju automatski na osnovu informacija koje obezbjeđuju lokalne kancelarije Ministarstva unutrašnjih poslova. Spiskovi su povezani sa bazom podataka koju održava Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije. Ipak, ovo ministarstvo nema ovlaštenja da mijenja podatke koje obezbjeđuju opštine. Građani mogu provjeriti svoje upise u birački spisak u opštinskim kancelarijama, na web stranicama, ili putem SMS usluga<sup>11</sup>.

Od 20. septembra, DIK je objavio da je 512,387 glasača sa pravom glasa upisano na birački spisak; broj povećan za oko 2.75 odsto u odnosu na prijevremene parlamentarne izbore

---

<sup>8</sup> Predsjednici pet članova DIK-a predstavljaju vladajuću partiju, sekretari tri ostala člana su nominovana od strane opozicije i jedan član predstavlja opozicionu partiju nacionalnih manjina.

<sup>9</sup> Vidjeti Član 45, *Id.*

<sup>10</sup> Vidjeti prethodni OSCE/ODIHR izvještaj: <http://www.osce.org/odihr/elections/montenegro/66888>.

<sup>11</sup> <http://www.biraci.me/>

2009.god. U skladu sa popisom stanovništva iz 2011.god., broj stanovnika u zemlji je 625,266. Rokovi za podnošenje biračkih spiskova opštinskim izbornim komisijama je uglavnom bio ispoštovan, sa izuzetkom tri opštine<sup>12</sup>. Bilo kakve promjene u biračkim spiskovima nakon njegovog zaključenja (19. septembar, 25 dana prije samog dana izbora) mogu biti ostvarene preko Glavnog administratora lokalne uprave. Ova odluka se može osporiti preko Upravnog suda najkasnije 10 dana prije dana održavanja izbora<sup>13</sup>. Odluka ovog suda je konačna.

Opozicione partije su iznijele zabrinutost o nepoklapanju podataka dobijenih popisom stanovništva i podataka iz biračkog spiska, o duplim upisima u spisak i vjerovatnoći da se mnogi stanovnici Crne Gore, koji za stalno prebivaju u inostranstvu, još uvijek nalaze na biračkom spisku. Sporna pitanja koja se odnose na kvalitet podataka registrovanih glasača zauzimaju istaknuto mjesto u medijima i pojavljuju se kao sporna pitanja u toku kampanje.

Građani su sada obavezni da se prebace na nove biometrijske lične karte. Prethodne lične karte nisu važeće od jula 2012.god. Ipak, na jednoj od vanrednih sjednica Parlamenta, koja je održana 21. septembra, odlučeno je da se produži rok važenja ličnih karata izdatih nakon 1993.god., do 31. decembra 2012.god. kako bi se spriječilo oduzimanje prava na glasanje za oko 73,000 glasača. Neki građani Crne Gore imaju lične karte koje su izdate prije 1993.god., koje ostaju nevažeće. DIK je informisao OSCE/ODIHR Ograničenu misiju za posmatranje izbora da je prihvatanje ovih dokumenata još uvijek u fazi rasprave<sup>14</sup>.

## VII. REGISTRACIJA KANDIDATA

Da bi učestvovao na izborima, građanin Crne Gore mora imati pravo da glasa i prebivalište u Crnoj Gori od najmanje 24 mjeseca prije održavanja izbora. Političke partije mogu učestvovati na izborima samostalno ili u koaliciji, podnoseći jednu listu. Listu može podnijeti i grupa glasača<sup>15</sup>.

Postoje tri različite obaveze po pitanju broja potpisa na izbornoj listi kandidata koje moraju predati partije, koalicije i grupe glasača. Politička partija ili koalicija mora podnijeti jedan odsto potpisa od ukupnog broja glasača (4,983 potpisa za ove izbore). Partije i grupe glasača koje predstavljaju posebne manjine ili manjinsku nacionalnu zajednicu, koje se definišu kao manjine do 15% od ukupnog broja stanovništva, treba da podnesu 1,000 potpisa podrške. I na kraju, za one koji predstavljaju manjinu koja čini do dva odsto stanovništva, obaveza je 300 potpisa. Samostalna kandidatura nije moguća

<sup>12</sup> OIK u Podgorici, Danilovgradu i Cetinju jedobiračkim spisak u roku do 20. septembra

<sup>13</sup> Vidjeti Član 13 Zakona o biračkim spiskovima.

<sup>14</sup> U aprilu 2012 lokalni izbori, DIK nije prihvatio ovelične karte. Sagovornici iz opozicije su OEBS/ODIHR Ograničenu misiju za posmatranje izborada procjenu da je ovo pogodilo 2000-3000 građana.

<sup>15</sup> Na ovim izborima AoA je jedina grupa glasača koja je podnijela listu.

DIK provjerava jedinstveni matični broj (JMBG), koji stoji uz potpis, kako bi provjerili da glasač nije potpisao više izbornih lista. DIK poništava sve potpise gdje se JMBG pojavljuje više nego jednom. Zakon, ipak, ne reguliše proceduru provjere samih potpisa. DIK je odlučio da provjeri potpise samo do broja koji je neophodan za minimalnu podršku predviđenu zakonom.

Ukupno 13 izbornih lista je podnešeno do 20. septembra, što je bio rok za ovu aktivnost. Nakon ispravki od strane dviju partija, DIK je potvrdio 13 izbornih lista<sup>16</sup>. Ukupno, 840 kandidata će se boriti za dodjelu 81 mandata u Parlamentu. Sve registrovane izborne liste su ispunile zahtjev od 30 odsto kvote koja se tiče rodne zastupljenosti.

## VIII. KAMPANJA I FINANSIRANJE KAMPANJE

Izborna kampanja je zvanično počela 20. septembra, nakon potvrđivanja izbornih lista. Završava se početkom predizborne tišine, 24 sata prije otvaranja birališta. Izborni zakon obavezuje učesnike da poštuju Ustav, Zakon profesionalne etike i „fer ponašanja,“ i da se suzdrže od uvredljivih izjava i kleveta. Ipak, kampanja je počela negativnim tonom. Bilo je oštih ličnih napada među učesnicima u kampanji. Opozicija optužuje vladajuću koaliciju da je zaposlila nove službenike u državnoj upravi i koristi mogućnost zapošljavanja u državnim preduzećima kako bi zadobila više glasova. Vladajuća DPS/SDP koalicija i opozicija se, ipak, slažu po pitanju članstva u EU i potrebe za reformom.

Kampanja je počela sa mitinzima glavnih partija. Milo Đukanović je krenuo sa kampanjom DPS-a u Pljevljima 20. septembra. On je skrenuo pažnju na postignute rezultate Vlade po pitanju pregovora za pristup EU, i pokrenuo oštre, lične, napade na vođe opozicije. Opozicioni SNP je krenuo u kampanju istog dana u Mojkovcu. Predsjednik SNP-a, Srđan Milić, je istakao ekonomsku krizu i korupciju. Koalicioni vođa, Miodrag Lekić, započeo je koalicionu kampanju DF-a sa javnim nastupom u Podgorici 23. septembra.

Uz to, veće političke partije su počele voditi kampanju i putem bilborda, novinskih i televizijskih oglašavanja, društvenih medija i agitovanjem od vrata do vrata.

Novi Zakon o finansiranju političkih partija sa izmjenama i dopunama je stupio na snagu 1. januara 2012.god. Političke partije su obavezne da podnesu godišnji izvještaj poreskim vlastima, Državnoj revizorskoj instituciji, i DIK-u. U vezi izbora, partije i koalicije su u obavezi da podnesu detalje o svojim izvorima, nivoima i tipovima donacija, uključujući i donacije u materijalnim dobrima, i troškove kampanje, u roku od 30 dana nakon izbora. DIK je u obavezi da objavi izvještaje koje su političke partije podnijele na svojoj web stranici u roku od sedam dana nakon prijema istih. Dalje, u toku kampanje, političke partije moraju podnositi izvještaj

---

<sup>16</sup> AoAiSrpskojedinstvosuponovipodnijelesvojeliste u rokuod 48 sati predviđenihzakonominjihovelistesupotvrđene 22. septembra.

DIK-u svakih 15 dana o donacijama koje su primile, počevši od dana kada je njihova izborna lista potvrđena. Do danas, PCG, čija lista je potvrđena 6. septembra, i DF su podnijele izvještaj DIK-u, i oba izvještaja su objavljena na internet stranici DIK-a. DF je izvijestio da do sada nije primio donacije.

## IX. MEDIJI

Medijska scena je raznovrsna i brojni javni i privatni izvori vijesti obezbjeđuju širok opseg gledišta. Televizija ostaje glavni izvor informisanja u zemlji, sa preko 20 nacionalnih i lokalnih TV kanala. Nedavne promjene na medijskoj sceni uključuju lansiranje *TV Vijesti* osnivanje dnevnih novina *Dnevne novine*<sup>17</sup>. U skladu sa izvještajem OSCE misije u Crnoj Gori, medijske slobode su ograničene „političkim pritiskom od strane vlasti i raznih partija, ograničava ih i niska demokratska svijest građana, ali isto tako i loša ekonomska situacija u medijskim kućama i niske plate novinara“<sup>18</sup>.

Ustav garantuje slobodu izražavanja, obezbjeđuje slobodu štampe i pristup informacijama, zabranjuje cenzuru<sup>19</sup>. Medijsko praćenje predizborne kampanje je regulisano u Izbornom zakonu, Zakonu o elektronskim medijima i Zakonu o javnom servisu. Odredbe po pitanju vrijeđanja su uklonjene iz Krivičnog zakonika 2011.god.

Izborni zakon sadrži nove odredbe za medije u toku predizborne kampanje, garantujući i besplatne i plaćene termine za sprovođenje kampanje pod jednakim uslovima za sve učesnike u predizornoj kampanji. Nacionalni javni servis, Radio i Televizija Crne Gore (RTCG), je obavezna da garantuje jednake uslove za plaćena emitovanja za sve učesnike, a oglašavanje mora biti naznačeno sa „plaćeni termin“<sup>20</sup>. Uz to, Izborni zakon obezbjeđuje jasnu razliku u praćenju državnih zvaničnika i političkih partija putem elektronskih medija. Praćenje predizborne kampanje na državnoj televiziji i radiju se dalje reguliše internim kodom RTCG ustanove, koji je odobrio nezavisni odbor koji nadgleda njihov rad. U skladu sa ovim odredbama, u toku predizborne kampanje svaki registrovani učesnik ima pravo na dodjelu jednakog vremena u programima vijesti, do 30 minuta besplatnog oglašavanja, tri trominutna izvještaja sa mitinga kandidata, i 10 minuta izvještavanja učesnika sa početnih i završnih mitinga. Uz to, RTCG će emitovati 10 debata između svih registrovanih učesnika<sup>21</sup>. Dodjela besplatnog termina je

---

<sup>17</sup> Prvoizdanje objavljeno 10. oktobra 2011.

<sup>18</sup> „Mediji, medijske slobode i demokratija u Crnoj Gori“, oktobar 2011, dostupana na: <http://www.osce.org/montenegro/84761>.

<sup>19</sup> Pogledati članove 47, 49, 50 i 51 Ustava

<sup>20</sup> Pogledati članove 50 i 54 izbornog zakona.

<sup>21</sup> Devet 60-minutnih debata između 25. Septembra i 10. Oktobra 2012 izavršna debata zakazana za 11. oktobar 2012 satranjem od 90 do 120 minuta.



dogovorena na sastanku sa političkim partijama 24. septembra, dok će red pojavljivanja u debatama biti određen žrijebanjem.

Nakon nedavnih izmjena i dopuna Izbornog zakona, novi odbor je uspostavljen od strane Skupštine da nadgleda primjenu izbornog zakonodavstva, koja se tiče medija, i da razmatra prigovore i žalbe koje se odnose na medije<sup>22</sup>. Skupštinski odbor nema ovlašćenje da direktno sankcioniše medije ukoliko krše odredbe iz Izbornog zakona. Takvi slučajevi se prosljeđuju Agenciji za elektronske medije i drugim nadležnim tijelima za medije za dalje preduzimanje mjera. Uz to, uspostavljanje dva samo-regulatorna medijska tijela je najavljeno u martu 2012.god. Dok tijelo za privatne i lokalne medije funkcioniše i ima oko 20 članova, tijelo za javni i državni medij još uvijek nije aktivano.

OSCE/ODIHR Ograničena misija za posmatranje izbora je 20. septembra započela kvalitativno i kvantitativno praćenje pokrivanja kampanje u udarnim terminima. Ovo uključuje pet TV kanala sa šest sati udarnog termina dnevno (18:00-00:00)<sup>23</sup> i četiri dnevne novine koje su dostupne širom zemlje.<sup>24</sup>

## X. PRIGOVORI I ŽALBE

Ustavni sud ima mandat da presuđuje u vezi prigovora koji osporavaju legitimitet i ustavnost izbornog zakonodavnog okvira. Uz to, Ustavni sud razmatra žalbe koje se tiču odluka DIK-a. Iako ih zakon ne ograničava, u praksi, Sud samo razmotri slučajeve koji se odnose na izborne aktivnosti. Prigovori koji se tiču formiranja izbornih komisija razmatra Upravni sud.

Izborni zakon daje pregled procedura za podnošenje prigovora protiv odluka, radnji i/ili nepostupanja izbornih komisija. Glasači, kandidati i podnosioci izbornih lista imaju pravo da podnesu prigovor višim nivoima izbornih komisija (DIK ili OIK), gdje Ustavni sud nastupa kao sud posljednjeg stepena<sup>25</sup>.

Rokovi za podnošenje i razmatranje prigovora su dati u Izbornom zakonu i Zakonu o Ustavnom sudu<sup>26</sup>. Izborni zakon određuje da relevantna izborna komisija ima 24 sata od momenta prijema prigovora ili žalbe da istraži i razmotri dati predmet. Ustavni sud ima 48 sati da razmotri žalbe koje se tiču izbora. U prethodnim izvještajima OSCE/ODIHR je zabilježeno da su ovi vremenski okviri kratki i da mogu biti nedovoljni da garantuju obavezni proces u svim slučajevima. Dalje,

---

<sup>22</sup> Odborčine 10 članovakojiravnopravnopredstavljajuparlamentarnuvećinuiparlamentarnuopozicijugdje se odlukedonosevećinskimglasanjem.

<sup>23</sup> RTCG u državnomvlasništvu;privatetvkuće TV IN, PINK M, VIJESTI TV, ATLAS.

<sup>24</sup> Pobjeda u državnomvlasništvu; privantenovine*Vijesti, Dan iDnevneNovine*

<sup>25</sup> PogledatiČlanove 106-111 izbornogzakona.

<sup>26</sup> PogledatiČlanove 107, 109 izbornogzakona.

iako DIK izvještava da primjenjuje osnovne principe obaveznog procesa pri razmatranju prigovora, ove procedure nisu date u zakonu ili u pravilnicima DIK-a.

Dva prigovora koja se odnose na formiranje OIK je podnešeno Upravnom sudu od strane SNP-a. Ovi prigovori se odnose na postavljanje SNP predstavnika u OIK od strane lokalnih skupština Andrijevice i Kolašina. U oba slučaja, Sud je odlučio u korist podnosioca prigovora, nalazeći da SNP nije pravilno predstavljen u novoformiranoj OIK. U Kolašinu, Upravni sud je naredio lokalnoj skupštini, koja ima obavezu formiranja OIK-a, da revidira svoju prethodnu odluku. Na osnovu naredbe Suda, mjesto sekretara je dodijeljeno SNP-u.

Krivične radnje koje se tiču izbora, uključujući kršenja u toku kampanje, su u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova i Državnog tužioca, a presudu donose redovni sudovi. Do sada, slučajevi ove prirode nijesu prijavljeni OSCE/ODIHR Ograničenoj misiji za posmatranje izbora.

## **XI. AKTIVNOSTI OSCE/ODIHR OGRANIČENE MISIJE ZA POSMATRANJE IZBORA**

U toku perioda izvještavanja, OSCE/ODIHR Ograničene misije za posmatranje izbora se sastala sa predstavnicima Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, DIK-om, Ustavnim sudom, političkim partijama, građanskim društvima, medijima i međunarodnim organizacijama. Dvanaest dugoročnih posmatrača je raspoređeno u timovima od dva člana koji se sastaju sa regionalnim zainteresovanim stranama i posmatraju događaje vezane za predizborne aktivnosti.

Parlamentarna skupština OEBS-a i Parlamentarna skupština Savjeta Evrope će rasporediti delegacije posmatrača da prate sam dan izbora. Šef OSCE kancelarije je postavio gospodina Roberta Batelia kao Specijalnog koordinatora da vodi kratkoročnu posmatračku misiju.

*Engleska verzija ovog izvještaja je jedina zvanična verzija.  
Verzija dokumenta, koja je dostupna na crnogorskom jeziku, je nezvanična.*